

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 27 / 4 / 2024

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

διάρκεια: 90'

Απόσπασμα α' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιοῦτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουσα μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκευὴ τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ·

Απόσπασμα β' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 518b-519a.

Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ὁρᾶσθαι τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἱ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Απόσπασμα γ' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 519b-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το περιεχόμενο του πρώτου (α') αποσπάσματος (μονάδες 6):

α. Οι δεσμώτες δεν μπορούν να κινηθούν εξαιτίας των δεσμών στα πόδια και το λαιμό τους.

β. Μια ανηφορική οδός βρίσκεται ανάμεσα στους δεσμώτες και ένα τειχάκι.

γ. Οι ανδριάντες που μεταφέρονται εντός του σπηλαίου είναι κατασκευασμένοι από κάθε λογής υλικό.

A2. Ποιες δυο πηγές φωτός αναφέρονται στο πρώτο (α') απόσπασμα; (ονομαστική αναφορά, μονάδες 2)

A3. «Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν»: Ποιος μιλά («ἦν δ' ἐγώ»), και ποιοι είναι οι «οικιστές» στη συγκεκριμένη φράση του τρίτου (γ') αποσπάσματος; (σε 20-40 λέξεις, μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1.α Το πρώτο (α') απόσπασμα ανήκει στο λογοτεχνικό είδος της αλληγορίας. Αφού ορίσετε το κειμενικό αυτό είδος, να καταγράψετε **δυο** (2) επιμέρους γλωσσικές επιλογές ή εκφραστικούς τρόπους από το απόσπασμα, που λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο αυτό. (6 μον.)

β. «τῆς περιαγωγῆς»: Να ορίσετε την έννοια του δεύτερου (β') αποσπάσματος. (4 μον.) Μονάδες 10

B2. Αφού μελετήσετε το παρακάτω παράλληλο κείμενο και αξιοποιώντας στοιχεία από το τρίτο (γ') διδαγμένο απόσπασμα, να αναφερθείτε στην Ιδέα του Αγαθού στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας.

Το Αγαθό είναι η ανώτερη Ιδέα, αλλά και η προϋπόθεση της ύπαρξης και της γνώσης των άλλων Ιδεών. Ως προς την ιεραρχία το Αγαθό τοποθετείται, όπως λέει ο Πλάτων, πάνω από τις Ιδέες [...].

«Τούτο λοιπόν που παρέχει την αλήθεια σε ό,τι κατακτάται γνωστικά και δίνει (σε όποιον προσοικειώνεται τη γνώση) τη δύναμη να γνωρίζει, είναι η Ιδέα του αγαθού. Είναι το αίτιο της γνώσης και της αλήθειας. Να το συλλογίζεσαι ως κάτι που κατακτάται γνωστικά, κι ενώ και τα δύο αυτά, η γνώση και η αλήθεια, είναι όμορφα πράγματα, εσύ, την Ιδέα του αγαθού να την θεωρήσεις σωστά ως κάτι διαφορετικό και ακόμη πιο όμορφο και από αυτά τα δύο. [...] Έτσι λοιπόν για τα αντικείμενα της γνώσης μπορείς να πεις πως από το Αγαθό δεν προέρχεται μόνο το ότι γίνονται γνωστά αλλά και ότι και το είναι τους και την ουσία τους την έχουν από αυτό, χωρίς το ίδιο το Αγαθό να αποτελεί ουσία αλλά κάτι ακόμη πιο πέρα από την ουσία (ἐπέκεινα τῆς οὐσίας), ανώτερο από αυτήν ως προς το αξίωμα και τη δύναμη.» [Πλάτωνος, Πολιτεία, 508e-509a, μτφρ. Ν. Σκουτερόπουλος].

Στην κρυπτική έκφραση ἐπέκεινα τῆς οὐσίας στηρίχθηκε η πεποίθηση ότι ο Πλάτων ανέπτυξε μια «άγραφη» φιλοσοφία, μαθηματικής έμπνευσης, μόνο για τους μνημένους της Ακαδημίας, συστατικό στοιχείο της οποίας είναι η οντολογική πρόταξη του Αγαθού (που ταυτίζεται με το Ένα), και η παραγωγή των Ιδεών και των μαθηματικών οντοτήτων από αυτό. Όπως και να έχουν τα πράγματα, η τοποθέτηση του Αγαθού ἐπέκεινα τῆς οὐσίας δεν παύει να σημαίνει και κάτι πιο απλό: ότι, για τον Πλάτωνα, όλη η γνώση έχει ηθική θεμελίωση, ότι η ηθική προηγείται της γνωσιολογίας.

B. Κάλφας και Γ. Ζωγραφίδης, Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών
Μονάδες 10

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά, γράφοντας δίπλα στον αριθμό 1 το γράμμα που αντιστοιχεί στο πρώτο, παλαιότερο γεγονός και καταλήγοντας σε εκείνο που συνέβη τελευταίο, πιο πρόσφατο, σημειώνοντας το γράμμα που τού αντιστοιχεί δίπλα στον αριθμό 5:

1. ...	α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
2. ...	β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
3. ...	γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
4. ...	δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
5. ...	ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

Μονάδες 10

B4.α. Για καθένα από τα παρακάτω, να γράψετε μία (1) λέξη του πρώτου (α') αποσπάσματος, με την οποία συνδέονται ετυμολογικά: πτήση, πρόσοψη, άξονας, φαρέτρα, εργαλείο, ομόλογος. (6 μον.)

β. φύσιν, τοῦ δεσμοῦ : Να χρησιμοποιήσετε καθένα από τα ουσιαστικά σε μια περίοδο λόγου της νέας ελληνικής (σε οποιαδήποτε πτώση ή αριθμό), με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει κάθε λέξη στο κείμενο. (4 μον.) Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες
διάρκεια: 90'

Ξενοφώντος, Απομνημονεύματα, 1. 2. 60 - 64.

στο: Xenophon's opera omnia, Memorabilia, vol. 2, Oxford, Clarendon Press. 1921

Μετά την εκτενή επιχειρηματολογία για να απαλλαγεί ο Σωκράτης από τη δυσφήμιση που προκλήθηκε από μαθητές του όπως ο Κριτίας ή ο Αλκιβιάδης, ο Ξενοφώντας προσπάθησε να άρει διάφορες στρεβλώσεις ή παρανοήσεις της διδασκαλίας του φιλοσόφου. Χρησιμοποιώντας πληθώρα παραδειγμάτων, καταλήγει ότι η καταδίκη του Σωκράτη ήταν αβάσιμη και άδικη.

[60] Ἀλλὰ Σωκράτης γε φανερός ἦν καὶ δημοτικὸς καὶ φιλόφρων ὢν. ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς* καὶ ἀστοὺς καὶ ξένους λαβῶν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνουσίας* ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ*· ὧν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί· τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. [61] Ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει παρεῖχε πολλῶ μᾶλλον ἢ Λίχας* τῇ Λακεδαιμονίων, ὃς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ γέγονε. [...]. [62] Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὢν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἄν τις τοῦθ' εὖροι. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν*, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπέειχεν. [63] Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέβαλεν, ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτ' ἔσχεν. [64] Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο, φανερός ἦν θεραπέων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθερίζει τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ἠτιᾶτο, φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἣ πόλεις τε καὶ οἴκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμείν· ταῦτα δὲ πράττων πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

* Λεξιλόγιο:

ἐπιθυμητὰς: ἀκολουθοῦς, σπαδοῦς. συνουσίας < ἡ συνουσία: ἡ συναναστροφή, ἡ συντροφιά.

ἐπαρκῶ τινί τινος [περίφραση στον Ξενοφόντα]: παρέχω, χορηγῶ σε κάποιον ἓνα μερίδιο ἀπὸ κάτι.

Λίχας: [κύριο ὄνομα ἀνδρός] Σπαρτιάτης ευπατρίδης, γνωστός γιὰ τις πολλές υπηρεσίες του στη Σπάρτη.

ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν: εἰάν τις κανεῖς συλληφθεῖ νὰ κλέβει ἢ νὰ ληστεύει ἢ νὰ αρπάζει τὰ βαλλάντια ἢ νὰ τρυπᾷ τοίχους (γιὰ νὰ κλέψει) ἢ νὰ πωλεῖ ἐλευθέρους ὡς δούλους ἢ νὰ κλέβει ἱερὰ πράγματα.

G1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τις §§60-61 του κειμένου («Ἀλλὰ Σωκράτης γε φανερός ἦν ..., ὃς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ γέγονε.»). Μονάδες **20**

G2. Ο Ξενοφώντας εκφράζει στις §§62-64 του κειμένου την άποψη του ότι ο Σωκράτης θα έπρεπε να τιμάται αντί να θεωρείται ένοχος εγκλημάτων. Να αναδείξετε τα επιχειρήματα και τα παραδείγματα με τα οποία υποστηρίζει τη θέση του. Μονάδες **10**

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους ρηματικούς τύπους του αποσπασμάτος του κειμένου στον χρόνο που σας δίνεται σε παρένθεση. (5 μονάδες)

— ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἔγένετο (- Παρακείμενος) · οὐδὲ μὴν ἰδία γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων [...] κακοῖς περιέβαλεν (- Παρακείμενος) [...].

πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, [...] φανερός ἦν (- Ενεστώτας) θεραπεύων (- Παρακείμενος) τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθεῖρειν τοὺς νέους, ὃ δὴ ὁ γραφάμενος αὐτὸν ἠτιᾶτο (- Ενεστώτας).

Γ3.β. Να επιλέξετε τη σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις, αντιγράφοντας στο τετράδιό σας ολόκληρη την περίοδο που ακολουθεί, μαζί με την φράση που τὴν συμπληρώνει σωστά: (1 μονάδα)

- Με τις αλλαγές στους χρόνους της παραπάνω άσκησης, (Γ3.α), η αφήγηση πια

- τοποθετείται στο παρόν και αφορά πράξεις με διάρκεια ή που έχουν συντελεστεί.
- τοποθετείται στο παρόν και αφορά σε συνοπτικές πράξεις.
- τοποθετείται στο παρελθόν και αφορά πράξεις που έχουν διάρκεια ή έχουν συντελεστεί.
- τοποθετείται στο παρελθόν και αφορά σε συνοπτικές πράξεις.

Γ3.γ. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: (4 μονάδες)

- μεγαλοπρεπεστάτης: τον ίδιο τύπο στον θετικό βαθμό.
- πλειστον: την αιτιατική πληθυντικού του αρσενικού γένους του επιθέτου στον συγκριτικό βαθμό.
- έαυτοῦ: τη γενική πληθυντικού του α' προσώπου της αντωνυμίας.
- μεγάλης: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό. Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τους τέσσερις (4) **όρους** που έχουν υπογραμμισθεί στο παρακάτω απόσπασμα.

— ὦν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπώλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί · τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι. [61] Ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους κόσμον τῇ πόλει παρεῖχε πολλῶ μᾶλλον ἢ Λίχας τῇ Λακεδαιμονίων, ὃς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ γέγονε. [...] Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης τοιοῦτος ὦν ἐδόκει τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον ἢ θανάτου. (4 μονάδες)

Γ4.β. Να **αναλύσετε** και να **αναγνωρίσετε** τον συμπυκνένο υποθετικό λόγο που **λανθάνει** στην μετοχή σκοπῶν και εντοπίζεται στο παρακάτω εδάφιο:

— [...] καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὔροι. (3 μονάδες)

Γ4.γ. Να μεταφέρετε τον παρακάτω ευθύ λόγο σε πλάγιο, σε **απαρεμφατική σύνταξη**, με εξάρτηση: **Ἀλλὰ ὁ Ξενοφῶν ἐδόκει γέ...**

— Σωκράτης γε φανερός ἦν καὶ δημοτικός καὶ φιλόανθρωπος ὦν. (3 μονάδες)
Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ · ΕΡΡΩΣΘΕ

ἄγετε δὴ μελετᾶτε !!! και πάμε δυνατά για πανελλαδικές!!!